

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

Egy amerikai méretű
budapesti kulturmű

Forrás:

Pesti Hírlap

Bp

(Hely)

1911.

7.

30.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

027.42

Hely

Idő

Személy

Helyszám

027.42 (439) Bp. 1911

Egy amerikai méretű budapesti kulturmű.

Az új fővárosi könyvtár és a közművelődési intézet.

A fővárosi tanács — amint ezt megírtuk — kivitelre elfogadta Lajta Béla műépítésznek az új fővárosi könyvtár és közművelődési intézetre vonatkozó terveit. Ezzel a megvalósulás stádiumába jutott a budapesti népkönyvtár és kulturház ügye s rövidesen olyan szociális intézménnyel lesz gazdagabb fővárosunk, amelyhez foghatót csakis Amerika nagyvárosaiban s esetleg még Londonban és Berlinben találhatunk.

A tanács által elfogadott terv hatalmas épületesoportot készül elhelyezni a Tisza Kálmán-tér nyugati részén, olyamódon, hogy az épületeket a főutvonalakról, a Rákóczi-utról s a Népszínház-utca felől is könnyen és gyorsan lehessen megközelíteni. Az épületek egy rendkívül impozáns, árnyas udvar, az u. n. *cour d'honneur* köré csoportosulnak, s gazdag homlokzati kiképzést kapnak úgy az udvar, mind pedig az uttestek és a Tisza Kálmán-tér felé eső részükön.

A *cour d'honneur*, a pompás perspektivákat nyújtó disz-udvar nagyjában hasonlítani fog a párizsi Cluny-muzeumhoz, a Hotel Carnavalet, a párizsi fővárosi muzeum világhírű udvarához. A kiképzési módja olyasfélének készül, mint a velencei doge-palota udvara, nyílt lépcsőfeljáratokkal, diszkutakkal, oszlopos folyosókkal. Persze minden modern és egyéni stílusban valósul meg s csak a nagy tömeg-elhelyezések lesznek e híres udvarokhoz hasonlatosak.

Az udvarról megvünk be az egyes épület-

részekben elhelyezett könyvtárakba és a közművelődési intézet palotáiba. Az épületek igen harmonikusan csoportosulnak egy campanile módjára megcsinált hatalmas csillagvizsgáló torony mögé, amely torony földszinti része egészen modernül, nyers kövekből, díszes bejáróvá lesz kiképezve. Ez lesz az egész telep főbejárata. A csillagvizsgáló-torony szabadon áll, harangtorony módjára és piragrafitból, igen kellemes színhatású rózsaszínű téglaléből készül. Ez a torony olyan speciális karaktert ad majd a Tisza Kálmán-térnek, mint akár a velencei campanile a Szent Márk-térnek, avagy a Semiramis-tüje a párizsi Place de la Concorde-nak.

A könyvtár és a közművelődési intézet minden praktikusát, jót és szépet tartalmazni fog, amit e téren a legkiválóbb külföldi hasonló intézeteknél találni lehetett. Mindent átvettek, amivel emelni lehet e szociális mű maradandó becsét és jelentőségét.

A földszint egy részét a hatalmas kiállítási terem foglalja el. Ez arra való lesz, hogy ipari és iparművészeti kiállításokat és más nagyobb területet elfoglaló ünnepségeket rendezzenek benne. A berendezése artisztikus lesz és ha történetesen nem fognak benne kiállítást tartani, akkor is kellemes látónivalónak ígérkezik. A kiállítási teremhez csatlakozik a nagy előadó-terem, amely azonban színház-szerűen épül, még pedig ami az ülőhelyek elhelyezési módját illeti, a müncheni Prinz-Regent Theater és a Künstler-Theater mintájára. E színházak fő jellemvonása ugyanis az, hogy a földszinttől a karzatokig egy ferdesík irányában ülnek a hallgatók amfiteatrális elhelyezésben. Ilyen lesz

az előadó-terem berendezése is, amely modern díszítéseivel, freskóival, csilláraival, kitűnő szellőző-készülékei és felszerelése révén, egyike lesz Budapest legszebb és legnagyobb díszterméinek. Ugy tervezik, hogy itt fogják tartani negyven fillér belépődíj mellett a néphangversenyeket, továbbá a teljesen modern színpadon előadásokat is rendeznek, ezenkívül a tudományos és irodalmi előadásokat is itt tartják meg. Az előadó tereméből gyönyörű előcsarnokon és garderooben keresztül lehet kijutni a *cour d'honneur*-re, egy másik kijárón pedig az utcára, ahová kocsiföljáró is vezet.

A népművelő intézetek közül több ebben az épületben nyer elhelyezést. Munkatermek, rajz és mintázó műtermek egészítik még ki ezt a maga nemében egyedül álló intézetet, amelynek részletes megtervezése, beosztása egyébként még sok irányu bővítést is hoz majd. Új és új ideákat fognak megvalósítani, mert mindent át akarnak plántálni, ami szerte a világon e téren bevált és jónak bizonyult.

Egészen külön, világraszóló méretekben és berendezéssel készül a fővárosi könyvtár új helyisége. Ennek a legsajátosabb része a könyvtár épülete lesz, egy palota üvegtéglaléből és vasbetonból. A magassága tíz emeletsor lesz, ami rendes emeleteket számítva, úgy ahogy Budapesten építenek, nem több hat emeletnél. Az emeletsorok, amelyek közt könyvespolcok fognak állani, valamivel alacsonyabbak mint a rendes emeletek. Az üvegtéglaléből épülő könyvraktár fala nem átlátszó ugyan, meg lesz azonban az a sajátosága, hogy az egész épületben világosság és napfény ömölhet keresztül úgy, hogy nappal a legelrejtettebb zugban sem kell majd mesterségesen világítani. Ez az épület egyébként

likumnak készül, mert ilyen hatalmas nagyságban még sehol sem építettek üvegtéglából. A könyvtár tetejét terraszzá alakítják, ahol nyáron, késő éjszakákon is lehet olvasni, hűs levegőben, virágdisztes asztalok mellett, kényelmes karosszékekben magasan az alvó és dorbézoló világváros fölött.

Maga a könyvtár öröme szolgál majd Magyarországon minden könyv-barátjának. A máma is nagyszerűen működő Fővárosi könyvtár költözik át ide, csak hogy megnagyobbodva, kifejlesztve olyan hatalmas arányúvá, mint a londoni British muzeum könyvtára. Együtt lesz benne minden tudomány-ág, a világ egész szépirodalma, régiségek, ritkaságok, úgy hogy aki csak olvasni tud és akar, az megtalálhatja benne, amire szüksége lesz. Külön olvasótermek készülnek egyes szakok részére. Aki filozófiát olvas, aki paedológiai műveket tanulmányoz vagy szépirodalmat olvas, annak külön-külön terem áll a rendelkezésére. Egy-egy igazi nagy tudós, ha valami tudományos munkán dolgozik, még egész külön szobát is kaphat.

Négyféle kölcsönkönyvtár működik majd itt. Lesz egy a vakok számára, azután készül külön gyermek-könyvtár, mesélő szobával, ahol a kisiknek mesélnek majd írók és paedológusok. Azután készül egy nagy kölcsönző könyvtár és olvasó-terem az irodalmi művek számára és végül egy tudományos könyvtár, külön olvasó-teremmel. A könyvtárterem falai tükör-üvegből lesznek. Ez részben a világítás, másrészt pedig az ellenőrzés

miatt kell hogy legyen, mert a hatalmas termek minden pontjára jól oda láthat majd a felügyelő személyzet és a körmére nézhet olyanoknak, akik nem tudnák megbecsülni a kezükben levő könyveket. Az irodalmi művek részére berendezett olvasó teremben négyszáz embernek csinálnak helyet.

Ugyancsak négyszáz embert fogad majd be az ujság terem is. A világ — és persze Magyarországa is — minden nagyobb lapja és folyóirata meg lesz itt. Ehez hasonló Európában csakis Londonban található még. Kora reggeltől éjfélig áll nyitva az ujságterem, ahol állványokra kiterítve és polcokon elhelyezve találhatók az ujságok. Számitanak a munkásokra, akik a fáradságos napi munka után ide fognak eljárni ujságot és egyebet olvasni. Épen ezért elegáns, de azért olcsó buffet is nyílik az olvasó-terem mellett, ahol vacsorázni, teázni is lehet. Igazi kényelmet és tisztaságot találnak majd itt az emberek. Ez lesz a szegény embernek kávéháza, amely azonban olyan elegáns lesz, mint a legszebb pesti kávépagoda vagy diszkávéház.

Még egy pár szót a csillagvizsgálóról. Ez is sok örömet okoz majd. Az emberek nagy része el sem tudja képzelni, hogy milyen felségesnek mutatkozik az égboltozat jó távcsövön keresztül. A jövőben ezt a gyönyörűséget bárki megszerezheti magának a Tisza Kálmán-téri csillagvizsgáló tornyából.

Ennyi minden és még sok más fog megvaló-

sulni a Fővárosi könyvtár és népművelési intézetben, amelyre büszke lehet majd mindenki, akinek része lesz a megalkotásában. Két millió korona van rá előirányozva, csak hogy ez az összeg aligha futja ki, mert a berendezések egymaguk öt-hatszáz-ezer koronát emésztene majd föl. A főváros bizony még bőségesen áldozhat a két millió fölül, ha azt akarja, hogy e nagyszerű mű gyorsan megvalósulhasson. Az építkezést a jövő év tavaszán akarják megkezdeni s ha minden jól megy, két év alatt, 1914. tavaszára készülnek el vele.

A kivitelre elfogadott Lajta-féle terv a második díjat nyerte el a pályázaton, ennek ellenére azonban ez a terv művészi szempontból tökéletesebb és egyénibb az első díjat nyert tervnél, amely főleg olcsósága révén nyerte meg a jury tetszését. Kivitelre azért nem fogadták el, mert szűk térre szorít össze mindent s az architektúrája sem eléggé modern. A második díjat nyert terv ellenben nagy területeken, nagy méretekkkel dolgozik és művészifölfogásával tesz kiváló hatást.